

Титаренко В.П.,
доктор педагогічних наук,
професор,
(Полтавський національний
педагогічний університет
імені В.Г. Короленка)

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОЇ ТВОРЧОСТІ

Сьогоднішнє суспільство характеризується помітним падінням рівня культури, моральності та загалом вихованості підростаючого покоління, про що говорить радіо, показує телебачення, пише преса, свідчать численні психолого-педагогічні дослідження. Реалії сьогодення вимагають кардинально нових підходів до реалізації системи виховної роботи з учнівською та студентською молоддю. Особливої уваги потребує оптимізація виховного процесу вузів педагогічного профілю, оскільки вони готують і випускають не просто кваліфікованих фахівців, а насамперед – вчителів та вихователів, фахівців, основним завданням яких є виховання особистості молодої людини, формування її громадянської позиції, закладання основних ідеалів та життєвих принципів.

Теоретико-методологічні основи виховання, нову парадигму освіти і виховання, його мету і зміст розробляли такі вчені, як М. Євтух, П. Кононенко, О. Мороз, В. Москалець, А. Погрібний, Ю. Руденко, В. Сидоренко, М. Стельмахович, О. Сухомлинська, Д. Тхоржевський, М. Ярмаченко та ін.

Теоретичні засади національного виховання викладено у дослідженнях українських вчених, психологів та педагогів М. Боришевського, Д. Віконської, В. Москальця, І. Сікорського, Б. Цимбалістого, В. Яніва, Я. Яреми та ін. У своїх працях значне місце вони приділяють українській національній ідеї, духовності, демократичним засадам навчання і виховання, гуманістичним цінностям.

Теоретико-методологічні засади патріотичного виховання молоді через призму народності розглядали вітчизняні теоретики і педагоги-практики Г. Сковорода, К. Ушинський, В. Сухомлинський, визначали принцип громадянськості як один

з провідних у педагогічній етиці Г. Ващенко, М. Пирогов, С. Русова, проблеми демократичного та національно-патріотичного виховання з філософсько-антропологічними акцентами – В. Андрущенко, І. Бех, С. Клепко, М. Конох, В. Кремінь, М. Култаєва, В. Луговий, В. Лутай, І. Надольний, І. Радіонова та інші.

Декоративна творчість широко використовується для виховання в студентів почуття гордості за свій народ, поваги до національної культури, національних звичаїв, завдяки чому прищеплюється любов до рідного краю, до землі своїх предків, до рідної оселі, до батьківщини. Можемо впевнено сказати, що народне декоративно-прикладне мистецтво є засобом формування в студентів патріотизму. Глибокі почуття любові до батьківського дому, до рідного краю споконвіку виховували в молоді символи етнічної пам'яті, які нерозривно переплітаються з народною декоративно-прикладною творчістю та ремеслами.

У процесі виготовлення творів українського народного декоративно-прикладного мистецтва та вивчення основ декоративно-прикладної творчості в майбутніх вчителів технологій формуються уміння і практичні навички, які в подальшому будуть потрібні для навчання дітей, для виконання самостійно різноманітних виробів.

Так, на заняттях із практикуму з художньої обробки матеріалів варто пропонувати студентам об'єкти праці, які мають обрядове призначення (обереги, писанки, обрядові рушники тощо).

Декоративно-прикладна творчість є невід'ємною частиною всього народного мистецтва, яке своїм естетичним потенціалом, образним характером постійно впливає на духовний світ студента, його настрій, ставлення до навколишнього середовища, художньо й естетично формує його матеріальне оточення. Головними ознаками виховного впливу художньої праці на розвиток особистості є: трудова вихованість, розвиток інтелектуальних здібностей, розвиток і набуття практичного досвіду, розвиток мотиваційної сфери, формування стійкого інтересу до праці, уміння бачити в праці красу. «Споглядаючи твори декоративно-ужиткового мистецтва, перебуваючи під їх впливом, практично прилучаючись до їх створення, – зазначає О. Гевко, – студентська молодь вибирає в

себе філософський, психологічний, ідейно-моральний і естетичний зміст мистецтва.

Покращенню виховання студентів засобами декоративно-ужиткового мистецтва може сприяти:

- створення у вузі сприятливого морально-психологічного клімату поваги до мистецтва, творчості, праці;
- використання різноманітних форм і методів з їх поєднанням та розумним співвідношенням між інформаційно-теоретичними складовими та залученням студентів до практичної творчої художньо-трудової діяльності;
- створення умов для розвитку самостійності та ініціативності студентів;
- організація конкурсів творчих робіт серед студентів, підготовка виставок студентських робіт, створення музеїв;
- проведення екскурсій в історичні та краєзнавчі музеї, до центрів декоративно-ужиткового мистецтва, організація зустрічей з народними умільцями, майстрами декоративно-ужиткового мистецтва;
- забезпечення високого рівня емоційності усіх виховних заходів;
- розширення кола наукових досліджень проблеми виховання студентської молоді.

Отже, таким чином декоративно-прикладна творчість має могутній потенціал духовності, добре впливає на формування світогляду та емоцій молоді, їх патріотичних поглядів та переконань, почуттів належності до свого народу й держави. Ефективність національно-патріотичного виховання покращується за умови використання певної системи наукової і художньої інформації: образно-символічної, історично-мистецької, навчально-пізнавальної, розвивально-виховної, практично-творчої.